

ფრთხილი

რედაქცია: სოლოლაკზე, ბაღის ქუჩაზე, ბ. შადინოვის სახლში, № 33.

ხელის-მოწერა მიიღება რედაქციაში. ზარეზე მცხოვრებთათვის: ВЪ Тифлисъ. ВЪ редакцію „Дროზა“.

ბაზმის უასი: მთელის წლი-სა—8 მ., ნახევარ წლისა—5 მ., ხა-მის თვის—3 მ., ერთს თვისა—1 მ.

სალკე ნომერი ღირს შაურად.

უკველ დღე ორშაბათს ბარდა

უასი განსხვავების: დღისათ-ვით ასოზე 1 კაპ., ჩვეულებრივად ცეროთი—5 კაპ., პატარათი—4 კაპ.

რედაქციას უფლება აქვს გა-სწოროს და შეამოკლოს დასაბეჭდათ გამოგზავნილი სტატიები. დაუბეჭდ-ლი სტატიები ავტორს არ დაუბრუნ-დება.

სალკე ნომერი ღირს შაურად.

ნახევარი წლის ხელის-მოწერა

„დროებაზე“

მიიღება რედაქციაში—ბაღის (საღო-ვის) ქუჩაზე, ბ. შადინოვის სახლებში, № 33.

ქალაქს გარეშე მცხოვრებთა ამ აღ-რისით უნდა დაიბარონ გაზეთი: ВЪ Тиф-ლისъ. ВЪ редакцію газ. „Дროზა“.

უასი ნახევარ წლის გაზეთისა, ე. ი. 1 ივლისიდან წლის დამლევამდინ, გა-ზავნილი—ხუთი მანეთი.

საქართველო

ერთი შენიშვნა

ჩვენ შევიტყეთ, რომ „საქართველო-ში“ წერაკითხვის გამავრცელებელ საზო-გადოების“ პომიტეტს მოუთხოვნია მუ-თაისის საადგილ-მამულო ბანკის გამგე-ობისაგან ის თერთმეტი ათასი მანეთი, რომელიც ხსენებულ საზოგადოებას შეს-წერა წლებანდელმა მუთაისის ბანკის დამწესებელთა კრებამ. მაგრამ, როგორც ამბობენ, გამგეობამ ამ ფულიდამ მხო-ლოდ სამი ათასი მანეთი გამოგზავნაო (ანუ აპირებს გამოგზავნასაო) და დანარ-ჩენი რვა ათასი მანეთის თაობაზედ შე-მოუთვალა წერაკითხვის პომიტეტსაო, რომ ეს ფული მანც აქ უნდა დაიბარ-ჯოს, მუთაისის გუბერნიისაშიო, აქაურ თა ვად-აზნ აურთა შეიღებისა-თვისო და ამიტომ ამის გამოგზავნა სა-ჭირო არ არისო.

თუ არ ვცდებით, მუთაისის ბანკის კრების გარდაწყვეტილება იყო ესეთი: მიეცეს „საქართველოში“ წერაკითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებას“ 11,000 მანეთი იმ პირობით, რომ 8,000 მანეთი ამ ფულიდამ საკუთრივ მუთაისის გუ-ბერნიისაში დაიხარჯოს და დანარჩენი 3,000 მანეთი როგორც საზოგადოებამ დაიხაროს, ისე. მაინცა-და-მაინც თავად-აზნაურთა შეიღებზე დაიხაროს ეს 8,000 მანეთიო, როგორც გვახსოვს, მუთაი-სის კრებას არ გარდაუწყვეტია.

თუმცა ამ გვარი გარდაწყვეტილებაც ჩვენ უიზროთ მიგვიჩნია, რადგან წერაკითხვის საზოგადოების წევრებად, ახე-ლებსა და მართლებს გარდა, ბევრი იმერლებიც არიან, და მაშა სადამე სა-

ზოგადოთ მთელი საქართველოდამ *მოგ-როვილი საშუალება ხსენებულმა საზო-გადოებამ მთელს საქართველოშივე უნ-და მოიხმაროს, თავის მიზნის-და-გვარად; მაგრამ ესტყეთ, რომ ასე ინება მუთაი-სის კრებამ; ინება, რომ 8,000 მან. უეჭ-ველად მუთაისის გუბერნიისაში უნდა დაი-ხარჯოსო.

ახლა ვინ უნდა დახარჯოს ეს ფუ-ლი? მის განკარგულებაში უნდა იყოს? მის მიანდო ამ 8,000 მანეთის მოხმარე-ბა მუთაისის ბანკის კრებამ? მიანდო წე-რა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადო-ებას; მაშა სადამე ჩვენ ვერ გავგიგია—რა უფლება აქვს მუთაისის ბანკის გამ-გეობას, რომ ამ ფულს ხსენებულ საზო-გადოებას არ უგზავნის.

ჩვენის აზრით, მუთაისის ბანკის გამ-გეობა ვალდებულია, ეს ფული დაუყო-ვნებლივ გარდასცეს პომიტეტს; ვალდე-ბულია შეასრულოს კრების გარდაწყვე-ტილება; ამ შემთხვევაში ის არავითარ პასუხის-გებაში არ იქნება, თუნდაც რომ ურიგოთ მოიხმაროს წერაკითხვის პო-მიტეტმა ის ფული. პომიტეტმა უნდა იცოდეს მუთაისის კრების გარდაწყვეტი-ლება და პირობები და შეასრულებს იმას თუ არა, ეს იმის საქმეა, ის აგებს პასუხს, ბანკის გამგეობა აქ არაფერ შუაშია.

ზოგიერთები ამტკიცებენ, რომ 8,000 მანეთი მხოლოდ იმ პირობით შესწირა მუთაისის ბანკის კრებამაო, რომ ეს ფუ-ლები მარტო თავად-აზნაურთა შეიღე-ბის გაზრდაზე მოიხმაროსო. რამდენათაც ჩვენ გვახსოვს, ეს პირობა მაშინ, თუმცა მართალია, ზოგიერთებისაგან გამოთქმუ-ლი იყო, მაგრამ კრებას არ მიუღია; გარდაწყვიტეს უბრალოთ, რომ მიეცეს საზოგადოებასაო, მხოლოდ იმან ეს ფუ-ლები მუთაისის გუბერნიისაში კი დახარ-ჯოსო. მიზედ და რაზედ—ეს არ იყო გარდაწყვეტილი; და კიდევ რომ ჰყოფი-ლიყო, ჩვენის აზრით, ეს იქნებოდა წი-ნააღმდეგი თვით საზოგადოების წესდ-ებისა. ამ წესდების მეოთხე მუხლის მე-ნიშვნაში მოხსენებულია:

„საზოგადოებას ნება აქვს პირობიანი შესწი-რავიც მიიღოს ხოლმე, თუ რომ პირობა არ იქ-ნება საწინააღმდეგო რითიმე ან საზოგადოების მიზნისა, ან მომკმელი კანონებისა.“

ჩვენ გვგონია, იმ პირობის დადება, რომ შესწირული ფული მარტო თავადე-ბისა და აზნაურების შეიღებზე მოიხმა-რეთო და არამცა-და-არამც გლეხის შეი-ღებს არ ასუნებინოთ ეს ფულიო,—ამ პირობის დადება წინააღმდეგია წესდები-სა. „საქართველოში“ წერაკითხვის გა-

მავრცელებელ საზოგადოების“ მიზანი პირ-და-პირ და გარკვევით, ნათლად არის გამოხატული წესდების პირველსავე მუხ-ლში. ეს მუხლი ამბობს:

„საზოგადოებას მიზნათა აქვს წიგნის ცოდ-ნისა და თავდაპირველი სწავლის გავრცელება ქ ა რ თ ვ ე ლ ე ბ შ ი, სადაც კი ძაგასიის სანა-მესტიეოში ისინი მოსახლობენ.“

ძარგათ გაიგეთ: ქართველებშიო, ე. ი. გლეხებში, აზნაურში, თავადში, ვაჭარში, სამღვდელთაში, ჩინოვნიკებში,—ყვე-ლაში საზოგადოათ, და არა მარტო და განსაკუთრებით რომელიმე ამ წოდება-თაგანში.

ხედავ რომ მოვიდეს ვინმე შემწირე-ლი, მოიტანოს, ესტყეთ, ათი ათასი მან-ეთი და პირობად დაუდეს საზოგადო-ებას, რომ ეს ფულები უეჭველად მსხვილ-ბეჭიანების შეიღებზე მოახმარეთო, ან ვისაც წითელი თმა აქვს, ან ლურჯი თვალები, ან სხვა რამ ამგვარა პირობა შემოიტანოს, მე თქვენ გკითხავთ—წერაკითხვის საზოგადოება მიიღებს ამ ფუ-ლებს? რასაკვირველია, ვერა და არა, რადგან მიზანი ერთი აქვს—ქართველებ-ში გავრცელება წერაკითხვისა—და ყვე-ლა საშუალება, რაც კი აქვს და ექნება საზოგადოებას, ყველა ამ მიზნის სისრუ-ლეში მოსაყვანად უნდა მოიხმაროს.

მაგრამ კიდევ რომ დაედეს მუთაისის ბანკის კრებას ამ გვარი პირობა, ჩვენ, არათუ არ დავგმობთ, თანაგრძნობის ტაშაც დაუკრავთ იმას, რომ არ მიაქ-ციოს ყურადღება ამ პირობას, ამ, რო-გორც ჩინებულად სტყვა უფ. დ. ი. ში-ფიანმა, „გულმომსულობის“ დროს მი-ღებულს გარდაწყვეტილებას მუთაისის თავად-აზნაურობისას, და დახარჯოს ისე, როგორც წესდება უჩვენებს, ე. ი. განურჩევლად თავადისა, აზნაურის და გლეხისა. ის გარდაწყვეტილება მუთაი-სის კრებისა იქნებოდა გამოწვეული წა-მიურ შთაბეჭდილებით, რომელიმე უფ. დარახველიძის მსგავსის ფეოდალის უგ-ნურ შთაგონებით და დიდი შეცოდება და კანონის-გადაბიჯება არ იქნება, რომ წერაკითხვის საზოგადოების პომიტეტმა ამგვარს გარემოებაში დადებული გარ-დაწყვეტილება და პირობა, თუ კი იყო ნამდვილად, ერთს ყურში შეუშვას და მეორე გამოუშვას; დიდი შეცოდება და პასუხის-გება არ იქნება, სხვათა შორის, იმიტომაც, რომ ჩვენ დარწმუნებული ვართ, მუთაისის თავად-აზნაურობა მას აქეთ მიხვდა—თუ რამდენი ცული და მავნებელი მხარე მოიპოვება ამ თავად-აზნაურობისა და გლეხის ინტერესების

განცალკევებაში და შამდე კრებაში, უეჭველია, იმას შერცხვება ხმის ამოღება ამგვარ საქმეში, შერცხვება უკმაყოფილება გამოუტყნადოს წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებას, თუ რატომ მართა იმათ შვილებს არ მოახმარა ეს 8,000 მანეთით.

ს. მ.

დღიური

* * * საქართველოში წერა-კითხვის გამავრცელებელ საზოგადოებამ თავის მოქმედება ჯერ-ჯერობით, როგორც გვითხრეს, იმით დაიწყო, რომაგროვებს საჭირო ცნობებს ჩვენს სასოფლო შკოლებზე; ამ განზრახვით იმას უთხრენია მთილისისა და შუთისის ყველა უხუცესი უფროსებისათვის შეატყობინონ საზოგადოებას—რუ რამდენი სასოფლო შკოლა არის იმათ უხუცესი, ვინ არიან მასწავლებლები, რა ენაზე და როგორ მიჰყავთ სწავლა რა საჭიროება აქვთ და სხვ. და სხვ.

ჩვენს აზრით, ამგვარად ცნობების მოკრებას ის ემჯობინებოდა, რომ საზოგადოებას ორასი ანუ სამასი მანეთი არ დაეზოგა და თავის საშუალებით, თავის დანდობილი პარების შემწეობით მოეგროვებინა ყველა ამ გვარი და სხვა ცნობები; ერთი კაცი რომ ძახეთისკენ გაეკვანათ, ქმორე მართლისაკენ და მესამე შუთისის გუბერიაში და თითოსთვის გზის ხარჯათ ას-ასი მანეთი მიეცათ, სრულიად საკმარ იყო და ამგვარად მოკრებილი ცნობები უფრო სარწმუნო და ნამდვილი იქნებოდა, ვინემ ოფიციალურ მიწერ-მოწერის საშუალებითა...

* * * ჩვენს გაზეთში იყო მოხსენებუ-

ლი, რომ ძვეკასიის სამეურნეო საზოგადოებამ ერთს თავის წინანდელს სხდომაზე გადაწყვიტა, რომ საუკეთესო საშუალება კალიის გასაწყვეტათ არსო იმის კვერცხების გასრესა იმ დროს, როდესაც ის ერთს ადგილზედ გაჩერდება და ამ კვერცხებს სდებსო.

მა თავის აზრი საზოგადოებამ წარუდგინა ძვეკასიის მთავარ სამმართველოს, რომელმანც, თავის მხრით, ძვეკასიის ყველა ლუბერნატორებს წინადადება მისცა, რომ შეადგინონ კომიტეტები, რომელთაც თვალ-ყური ეჭიროსთ იმაზე—თუ სად დასდებს კალია კვერცხებს და მონახოს საშუალება ამ კვერცხების გაქლეტისა.

* * * ჩვენ გვითხრეს, რომ ამ მოკლე ხანში, უუწმინდესის სინოდის განკარგულებით, ძვეკასიის ეპარხის ყველა მღვდლებისათვის წინადადება (ბრძანება) მიუციათ, რომ თავიანთ საეკლესიო ბიბლიოთეკებისათვის გამოაწვიონ უფ. შერესჩაგინისაგან გამოცემული რუსული წიგნი „შაგი ზღვის აღმოსავლეთ ნაპირების მიმოხილვა“ (Очерки Черноморскаго восточнаго побережья). მითოეულ მღვდლისათვის ამ წიგნი ორ-ორი მანეთი გადაუხდევინებიათ.

ჩვენ გვაკვირვებს ამ გვარი განკარგულება; გვაკვირვებს ამიტოვ, რომ ამ წიგნი არაფერი საღმთო და საეკლესიო არ არის, რომლითაც ჩვენ მღვდლებს შეეძლოსთ სარგებლობა. მართა ეილაც შერესჩაგინის სარგებლობისათვის მღვდლებს რად უნდა გადახდეს ორ-ორი მანეთი?..

* * * შოცხოვის მახრის სოფ. დიღურის დამ იწერებთან გაზეთს „ძვეკასში“, რომ გასული იენისის 20-დამ ამ თვის 13-მდინ მზ ოჯახმა გამოაცხადა სურ-

ვილი მსმალეთში მსმალეთში მსმალეთში; ოთხმა ოჯახმა ამ რიცხვებში მსმალეთში მსმალეთში მსმალეთში, არ წავიდნენ და დანარჩენი 59 პრტანით წავიდნენ მსმალეთში. საცოდაობა იყო ამათი ნახვა, როდესაც თავის ბარგი-ბარხანით მიდიოდნენო: ტარილითა და ვაი-ვახლახით ეთხრებოდნენ აქაურობას, დარჩენილები რამოდენიმე ვერაზე აცილებდნენ და მერე ნაპტირალები და გულ-მოკლულები უკან ბრუნდებოდნენო.

ზადასახლების მიხეზად კორკესპონდენტს მსმალეთში მოსული აგენტები და მოლლები მოჰყავს. ამ უკანასკნელ დროს ადგილობრივმა მთავრობამ მაქცია ყურადღება ამ მქადაგებლებს, ხალხის აწრევებს და ახლა აღარაფერ აღარ აცხადებს ვადასახლების სურვილსაო.

* * * შოჩის გამგეობა აცხადებს, რომ ამ თვის 5-ს წავიდა მთილისი დამ ახალ-თქეს ატრიალში ფოჩის ჩინოვნიკი და ჩავა თუ არა ჩაკიშლიარში, იმწამსვე ფოჩის განყოფილებას განხნისო. როგორც გასული ომიანობის დროს იყო, ისე ახლაც ატრიალში წიგნის გაგზავნისათვის და იქილამ გამოგზავნისათვის ფოჩა არაფერს გარდაახდევინებს;

წერილი რედაქტორთან

უფ. რედაქტორო! მოგესხნებათ, რომ რამდენი საუკეთესო ქართული წიგნები, თუ კლასიკურ ენებილამ თარგმნილები, თუ ორიგინალური თხზულებანი ლპეზიან სხვა-და-სხვა უეცო პირების სკავრებში, და ამ რიგად სამუდამოდ იკარგებიან შთამომავლობისთვის. შექლამ ვიცით—რა სახელწოდების ღირსნიარიათ

ფელტონი

მაზაზრის უანიშნებანი

ზამაზაზრის უანიშნებანი (დასასრული)

მან-და-თან უახლოვდებოდით დანიშნულ ადგილს, ბევრი აღარა გვიკლდა რა შორხთან მისვლას, როდესაც წამოგვეწია ერთი ყმაწვილი, აჭარელი ბიჭი.

—ზამარჯობა, ძიავ! უთხარი იმას.—საითკენ გივლია?

—ბათუმში ვიყავი, პაწაი საქმე მქონდა.

—სადაური ხარ?

—მეგობრ აჭარელი ვარ... ცოტათდენი სიჩუმის შემდეგ, თვითონაც მკითხა—თუ ჩვენ სადაურები ვართ და სად მივდივართ.

—ჩვენ სხვა მხრის გურჯები ვართ; დიდი ქალაქი მთილისი ხომ გავიგონია, აბა იქაური ვართ აი. მხლა კი პრთვინ-

ში მივდივართ, საქმე გვაქვს. მხლა რომ აჭარლები მიდიოდნენ საღლაც, არ იცი რისთვის მიდიან?

—მეც მსმანში მიდიან, იქ სახლი უნდა გვიკეთონ და მერე მოვიდნენ და დედა-კაცები წვიყვანონ.

—დედა-კაცებს კი უნდათ მერე, რომ წაჰყენენ ოსმალეთში?

—ბარემ არ უნდათ, მაგრამ კაცებთან რას იქმონენ აგენი.

—ზანა აქ რა სჯობიან, რომ ჩვენთან დარჩეთ? შირუსებმა და გურჯებმა ხომ არაფერი არა დაგიშავეს-რა?

—ჯერეთ არაფერი არ უქნიათ, მაგრამ მეზრე კი ურუსების გვემინიან: გაგვიუპატრონებენ ასკერში(საღლათებათ) წვეგვიყვანენ და იმის მოთმენა ჩვენ არ შეგვიძლიან...

ბევრი ველაპარაკე, რომ ურუსები გონჯები არ არიან-მეტქი; მაგრამ ამის მეტი არა მითხრა-რა: „ღვეინახეთ მეტე“.

ამის შემდეგ მიბრუნდა იგი ამპარტავნულათ და გაუღდა მერე გზას. რომ შეგვხედნათ იმის მოძრაობისათვის,

იმის მიხერა-მოხერისათვის, სწორეთ მოგვეწონებოდათ. მშვენიერი გარეგანი შეხედულობა ჰქონდა: მაღალ-მაღალი, კოკობ ულვაშებით, ქრულ თვალება, თეთრ-წითელი ქართველი ბიჭი.

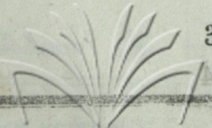
—ულარ დავიგვიანებთ, ძიავ, წავიდეთ! გვითხრეს მენავეებმა.

ჩაესხედით ნავში. ჩვენთან მოდიოდა ერთი ჩინოვნიკი ცოლ-შვილით, რომელსაც სამი ჩაფარი წამოყვანათ ბათუმიდგან და თან ერთი ბიჭიც ახლდათ.

ჩაფრები და ამათი ბიჭი ფხებით მოგვდევდნენ გზა-და-გზა, შორხის ნაპირზე; ჩვენ კი შიგ ნავში ვისხედით.

შეგბნენ ნავში ხარბებით მენავეები და მითარევენდნენ წლ ის ნაპირ-ნაპირ...

მაღე გავმორადით ბათუმის არე-მარესაც, ეხლა ტყით შემოსილი მაღალი მთების მეტი არა ეჩხირება-რა ჩვენ თვალებს. ზოგან კი ერთ საღმე ატყევილ გვერდებზე დავინახავდით ხოლმე აქა-იქა დაფანტულ დათესილ მიწებს, სადაც დედა-კაცები ერთ რალაც მოძრაობაში იყვნენ; ისინი მუშაობდნენ ყანებში ისე, როგორც ჩვენში კი

იგინი, ვინც ამ რიგად აღობენ მამა-პაპათ ჭკუის ნაღვს, და მის მაგიერ რომ იგი თავიანთ შვილებს გააცნონ, ჩრჩილ-ჭიებს აძლებენ. აი ამაზედ არის ნათქვამი: „ავი ძალი არც თვითონ სჭამს, არც სხვას აჭმევს!“

ნება მომეცოდ, თქვენი გახუთის შუამავლობით, ერთხელ კიდევ ვთხოვოთ ამ რიგ პირებს—გადმოვეცენ ძველი ხელთ-ნაწერი წიგნები, სიგელები თუ წერილნი და მით ვალო დასდონ ჩვენ მწიგნობრობას.

რამდენადც გმობის ღირსნი არაინ შემოხსენებულნი პირნი; იმდენად მადლობის და სახელის ღირსნი გახლავთ ის პატივემული პირები, რომელნიც პირველ შემთხვევისათანავე აძლევენ სანდო პირებს თავიანთ საკუთარ ძველს მწერლობით ნაწარმოებს.

ამნაირი პატივისცემას ღირსია კენინა ნ. ა. მრისთვისა—ადრინდელი მეუღლე თ. ალ. წერეთლისა, რომელიც პატიოსან სიტყვით შეპირდა უფ. ი. ჭყონიას, რომ ამ დღეებში გადასცემს მას (სახერგუა) მთელს ხელთ-ნაწერ მდიდარ ქართულ ბიბლიოთეკას, რომელიც მას დარჩა განსვენებულის ქმრისაგან.

მ. ალ. წერეთლის ბიბლიოთეკა მთელს იპერეთში ნაქები იყო სიმდიდრით. მართი ნაწილი ამ ბიბლიოთეკისა ხელში ჩაუგდია თ. ნ. წერეთელს, რომელიც, იმდროს, აგრეთვე მადმოგვეცეს, თუმცა ყველა ამის წინააღმდეგში გეარწმუნებს; მით უფრო ვაიმედებთ ჩვენს თავს, რომ თ. ნ. წერეთელი, როგორც თავად აზნაურთა წინამძღოელი და როგორც ქართველი—ორნაირად მოვალეა ასე მოიქცეს.

რაც შეეხება იმ წიგნებს, რომელთაც კ-ნა ნ. ა. მრისთვისაგან მიიღებს უფ. ი. ჭყონია, ეს წიგნები გავგზავნება „ივერიის“ რედაქტორს თ. ილია ჭავჭავაძეს.

ვაქცავები. ძაცები კი ზღაპრით, ზარმაცათ იწყობდნენ მუშაობას; მაგრამ მალე მოსწყინდებოდათ ხოლმე, თითქო ამბობდნენ: „ჩვენი საქმე არ არისო!“ აქეთვე ეტყობა, რომ ძაცები დედა-ძაცები არაინ მუშაობაში, და დედა-ძაცები—ძაცები.

რამდენიმე დიდი სოფლები გავიარეთ. აგერ ერთი კარგა დიდი სოფელი, რომელიც მალლობ ალაგას გადმოჭიმული! შიგა-და-შიგ ბალები მოჩანს და ზეთის ხილის ხეები.

აქაური სოფლის შენობები გააკვირებენ კაცსა, ვინც კი იკითხავს, რომ აქ ქართველები სცხოვრებენო: გარეგან შეხედულობით ეს სახლები ისეთი მშვენიერია, რომ მართლში, არამც თუ გოგნებს, არამედ ბევრ ჩვენ აზნაურ და თავადებსაც კი დაენატრებათ ამისთანა სახლები. მითქმის მდიდარსაც, გლახაკსაც, გოგნსაც და თავადსაც სულ ერთნაირი სახლები უდგათ.

ცა როგორღაც შეიჭმუნება. მზის სხივები ღრუბლებმა დაფარეს. შარობის არე-მარეს რაღაც მწუხრის ზეწარი გა-

დეს, რისიც შეიძლება „ივერიაში“ დასაბეჭდად და სხვების მომავალ „ქართულ არხივისთვის“ გარდასაცემად.

მთაბი, 17 ივლისს.

„დროების“ კორრესპონდენცია

საზარაქო, 15 ივლისს. წინათაც იყო მოყვანილი, თუ რა საშინლად ააოხრა თავგმა გარეთა ძახეთის სახნავე-სათესი. ძალიან მართლში თუმცა ექვსი სოფელი გააფუჭა მტკვრის პირას მდებარენი; მაგრამ იმდენი მაინც ისვინდისა, ბზე მაინც დაუტოვა მიპატრონეებს.

რა ქნან საცოდავმა ბარეთა ძახეთის სოფლების მცხოვრებლებმა, რომელთაც წყეულმა თავგმა ყანობისავე ისე გადუშუა ყანა, რომ ამ იკრის ხეობაში კაცი თვლით ვერ დაინახავს შებშულ კალოს!

მენახების იმედი ჰქონდათ, ესეც ნაცარმა საშინლად წაახდინა.

ახლა ხალხს დაუკრეფია გულ-ხელ და არ იცის ვის მიმართოს საზოდრსთვის. აი ხეჩატურების დღეც გეთნთა: ესენი ახლავე შეუდგენ წინათ გლეხებიდან მოკრეფულ პურის გაყიდვას, კოდს ხუთ მანეთათ, რომელიც მათგან კოდი მანეთობაზედ აქეთ აღებული; ზოგიერთი მათგანიც დაუაციდნენ, გაექანენ შიგნით-ძახეთისკენ, სადაც კოდი ორ-ოთხ მანეთათ იყიდეს და ახლა აქ ხუთ-ხუთ მაგეთათ ჰყიდინა!

ღმერთმა უშველოთ თელავისა და სიღნაღის მაზრის უმფროსებს, მაშინვე აღუკრძალეს თავიანთ მაზრებში ჩარჩებს პურების ყიდვა. მაგრამ იერის ხეობის მცხოვრებლებსაც, რომლებიც თავიანთ

დაველო. ცოტა ხანს უკან დაუშვა მსხვილ-მსხვილმა წვიმამ. მენავეებმა მიადეს ნაპირას ნაეი და გადაფარეს ნაბადი. დაქანცული ოსებიც კაკალს შეეფარნენ. მაგრამ ბევრი არ უწეინია ცასა; ბუნებამ შეგვიბრალო, ღრუბლების ადგილი ისევ მზის შუქმა დაიჭირა.

ჩვენმა მენავეებმა, საღილისა და ლოცვის შემდეგ, დააპირეს ნავის დამრომა; მაგრამ ერთმა გარემოებამ შეგვაჩერა:

ოსებს რამდენჯერმე თოფი ესროლეს ერთი მადლიობი ალაგიდგან, რომელიც ბუჩქებით მოდებულნი იყო. ჩინოვნიკს დაეკითხნენ: ვესროლოთ ჩვენცა, თუ არაო. ჩინოვნიკმა ნება არ მისცა სროლისა, უფრო ასტყდებიანო. ამის მაგიერათ დაუწყო გამოკითხვა, თუ რამიზეზით ესროლეს თოფი.

—თქვენი ბრალი უნდა იყვეს ეს ამბავი, თორემ ჩვენ უფრო ახლოს უდევით, რატომ არ გვესროლეს?

—არა, სენი წილიმე, ჩვენ არაფერი დანაშაული არ გვიქნია. აი როგორ იყო საქმე: გზაზე, სენი წილიმე, ორი გუ-

საჭიროებისათვის იყენენ, რომელთაც არ მიეყინათ, ძოდმა ზეგმა ჩქვეს ქვეშე უეცრივ ჩვიდმეტ აბაზზედ აიწა.

როგორც დაახლოებით გამოვიკვლიო, არიან შემდეგ სოფლებში კომლეულნი მცხოვრებნი:

აკაბეთი 300, ჩაღური 100, ბურდიანი 20, მანავე 200, შიორგი-შმინდა 221, საგარეჯო 769, ნინო-შმინდა 140, პატარძელი და ბერაუბანი 245, ხაშვი 160, სართიჭალა ნემნეცებით 220, ნორიო 300, მარტყოფი 500, დიდი ლილო 120, პატარა ლილო 60, ახალსოფელი 100, შჯარმა 80,—სულ შეადგენს 3,635 კომლს. მითო სახლობაში რო ვიანგარიშოთ ხუთ-ხუთი სული, შესდგება 18,175 სული.

ამდენა ხალხს რჩენა უნდა, ვინ კისრულობს ამათ დაფარვას გაჭირებიდან, რო არ ჩავარდნენ მგლების ხელში მსხვერპლათ?

საგარეჯოს დამზოგველმა ამხანაგობამ გამოუცხადა ხალხს, ვისაც სურს ახლავე პური იყიდოს, რაოდენიც საჭირო იქნებაო, გამოგვიცხადეთ გამგე კამიტეტის წევრთა თვითეულმა რაოდენობა პურისა და მაშინ ჩვენ ვალდებულნი ვიქნებით, რო საითაც იქნება, პური ვუშოვოთ ხალხსაო, და იმ ფასათ გაიყიდება, როგორც ადგილობრივ იქნება მასილიო, მხოლოდ მოტანის ქირები იქნება გამოსულიო. მა ძალიან კარგი განზრახვაა და თავი-და-თავი მიზანი ამ ამხანაგობისა ცეს არის, რო ხალხს გაჭირებაში მოეხმაროს; მა ამ ამოდენა სოფლების მცხოვრებს ეს საზოგადოება როგორ დაიოკებს, მაშინ ამას უნდა ჰქონდეს თანხად თვამეტო ათასი თუმანი თული. სამწუხეროდ ჩვენდა, ამ ამხანაგობას ჯერეთ ასეთი შეძლება არა აქვ. ახლა რო ასი თუქნის პური უყიდოს ხალხს, რა ყურს გაუნძრევა?

რული შევვხვდა და იმათ, სენი წილიმე, დაიკვეხეს ოც-და-ათო თათარი ტყვეთ ავიყვანეთო ბორჩხაში. მართი ქართველი თათარი იწვა ბუჩქებში და გურულებზედ ჯავრი მოსდიოდა; ისინი რომ წავიდნენ, სენი წილიმე, და თქვენ თომას (იჭა) უთხრა იმ თათარმა: სოგურჯი ხარ, მაგ გონჯ ოსებთან რაენ დადინარო! ცენ თავი დაანებეთ, სენთ წილიმე, ის კი ზეითევენ გაიქცა დიოთოფი დაგვახალა...

ამ ამბავმა ბევრი დრო დაგვაკარგია: კულებული ვიყავით დამდგარიყავით ს. ხაშვი. მზე კარგა ჩაწურული იყო, როცა ჩვენ ამ სოფელში მიველით. აქ დაგვხვდა პრთინია ოკრულის ნაჩაღნიკი უფ. მის. მეფისაშვილი, რომელიც მამა-შვილურ დარიგებაებს აძლევდა ერთათ შეგჯუფულ ხალხს...

მეორე დამეს, დილით აღრიანად ისევ „ბატონურათ“ ჩავსხდით ნაეში და გაუდევით შარობში სვირნობას. პრთინიამდის სულ განსვენებაში ვიყავით...

ძალიან კარგი იქნებოდა, რო თითონ მანის უფროსმა მთაწობას სხვაგვარ სესხათ სამი ათასი თუმანი ფული, თეითონ თავისი დანიშნული კეთილ საიმედო კაცი გაგზავნოს ან ზემო-ქარაღში, ან შალაკაგაზისკენ, აყიდვიან ამ ფულებით პური, მოატანონ საგარეგო მალაზიაში და აქედან ჰყიდონ ხალხზე. ეს პური გაიყიდება ორი-სამი თვის შემდეგ და ფული ისევ დაუბრუნდება ხაზინას, ხალხს გადარჩება იმ გამოუთქმელი სანწუნარო მდგომარობას, რაშიაც ახლა იმყოფება.

იმედი გვექნება, მთაწობა მიაკცევს ყურადღებას ამ ჩვენ მდგომარობას და გარეშე პირნიც ისეთი გულკეთილნი იქნებიან, რომლებიც თითო-ორი კაპეიკს არ დაიშურებენ ივრის ხეობაში მცხოვრებთ ღარიბ გლეხების სასარგებლოდ.

ზიანი მცხოვრებლებისა: სულ, როგორც მოგახსენეთ, 3,635 კომლია დაზიანებული ანუ 18,175 სული.

თეითველ მეკუმეტრზე 10 დესიატინა — 36,350 დესიატინა.

დესიატინას უნდება სამი კოდი (3 მ.) 109 050 კოდი თესლათ დაიბნა.

შულათ შეადგენს — 327,150 მანეთს. მოვლოდნენ: დესიატინას გამოდის 15 კოდი; უნდა მოსვლოდათ, — 545,250 კოდი.

ა. ძავთაი.

განსხადებანი შიიცავ ქირით

მარიამობის პირველიდან მალაზია უკაფებრთ და სხვა რიგი გამართულო ბით (შეიძლება უამართოთაც) მარანცოვის პაპიატნიკის გვერდზე, ნარიმანოვის სახლებში.

მსურველს დაწერილებით შეუძლიან გაიგოს პრესალომოვის მალაზიაში, სახლის ქუჩაზე

კალენდარი

ფასი 20 კაპეიკი

შედგენილი ი. ლიპისაგან და გამოცემული მქ. ხელაძისაგან.

თფილისში, ყველა წიგნების მალაზიაში. ბორში: ძამოვეის მალაზიაში. მუთაისში: პ. მესხის წიგნის მალაზიაში და ლორთქიფანიძის ბიბლიოთეკაში. შოთ, ში: მლისბარ ბაბლოვთან, მსურვეთში ბრიგოლ ჯინქარაძის მალაზიაში.

შინც 100 ეგზ. ერთათ გაიწერს იმას ეგზემპლიარი 15 კაპეიკათ დაეთმობათ.

ისყიდება უ. ჩარკვიანის წიგნის მალაზიაში

ჭუთაისში

კ. მესხის წიგნის პალაზიაში

ი ყიდება უამდები წიგნები:

- 1) სიტყვანი და მოძღვრებანი — თქმულნი იმერეთის ეპისკოპოსის ბაბრიელი მიერ. ფასი 1 მან. და 50 კა.
- 2) იგივე, უკეთეს ქალაქზე დაბეჭდილი. ფასი 2 მან.
- 3) რუსული დასაწყისი ენის კურსი მართვალთათვის (Практический начальный курс рус. языка для дружинъ — შედგენილი ბ. კ — შვილის მიერ. ფასი — 60 კაპ. შინც 20 წიგნზე მომეტესულს იყიდის, ეგზემპლიარი დაეთმობ

ა) თფილისიდან: სამზღვარ გარეთ, მუთაისს, რუსეთს — ყოველ დღე კვირას გარდა. ზუგდ. ორშ. და ხუთშ. მსურ. — პარასკ. და ორშ. ძახეთს — სამშ. და შაბ. ბ) მუთაისიდან: თფილისისა და შოთისაკენ — ყოველ დღე კვირას გარდა. მსურგეთს — ორშ. და პარასკ. წიგნის გაგზავნა რუსეთში და სამზღვარ გარეთ: ლა წიგნის 3 დაბეჭდილის (სამი მისხალი) 7

- 50 კაპეიკად.
- 4) დედა ენა — ი. შარვაშიძის წიგნები 50 კა.
 - 5) სიბრძნე სიცრუის წიგნი ფასი — — — — 50 კაპ.
 - 6) გუნების კარი — ი. ზოგებაშვილისაგან — — — — 70 კაპ.
 - 7) პატარა ბიბლიოთეკა — იმისივე — — — — 10 —
 - 8) ლოცვანი, შედგენილი მღვ. ლამბაშიძისაგან — — — — 20 —
 - 9) ნინო, მოთხრობა თ. რაფ. შრისთვის — — — — 15 —
 - 10) თამარ ბატონიშვილი — დრამა 5 მოქმ. — — — — 30 —
 - 11) არანკა, პოემა მ. წერეთლისა — — — — 20 —
 - 12) სამგარეულო, ბარ. ჯორჯაძისა — — — — 50 —
 - 13) — ქარამანია — პირველი ექვსი
 - 14) რძალი, მული და მარანიკები — სასოფლო უკოლავს უკოვლავს რი წიგნები მიმცემა ნაკლებ ფასათ მალაზია იმყოფება მიხაილოვის ქუჩაზე, ხაყაზოვის სახლებში ძლუბის ქვეშ

დაიბეჭდა და ისყიდება

მეჩვე კარი

„ქარამანიანისა“

ტუკის ხილზედ, მართანოვის წიგნის მალაზიაში მიწოვეის ღუქნებში.

და აგრეთვე ისყიდება იქვე I, II, III, IV, V, VI და VII კარი ქარამანიანის ფასი 40 კაპ.

რძ. შხა.	დღია.	საღამ.	II კ.	III კ.	ბელგრაფი	მან კაპ.	მასანდა	მან კაპ.	თფილისის სამკურნალო.
თფილისი . . .	9 21	5 18	8 კაპ.	8 კაპ.	მ. ცი სიტყვა თფილისიდან.		თფილისი 11 ივლისს.		მრგენ. მ. იღ., წინამძღვაროვ. სახლი.
მცხეთა	10 11	6 27	85	44	ძავკასიის აქეთა მხრის ყველა ქალაქებში	50	შქვ. თეთ. ბანჯისა ფუთ.	2 20	ავთმყოფებს მიიღებენ ყოველ დღე დილის 8 საათიდან 10-დინ.
ბორი	11 58	9 43	3	1 53	როსტოვს, მდესას, მოსკოვს, პეტერბურღს, მარაგს	2	შქვ. წითელი	1 60	მ. რ შ ა ბ ა თ ს: ლისიცივი და მარ. ლევიჩი — შინაგ. ავთმყოფობის.
ხაშური	1 29	11 57	4 73	2 42	მსმალეოში, შვეიცარიაში	3	ბაბა შრევისა, ფუთი.	8 20	ს ა მ შ ა ბ ა თ ს: მერმიშვილი და ბაბოვი — გულისა და შინაგ. ავთმყოფ.
სურამი	1 44		4 90	2 61	იტალიაში და საფრანგეთში	3 50	ბაბენტილი ბაბა ფუთი.	10 70	მყოფ; რეიხი — თვალის, შურავ-დევი — კანისა და ვენერიულის, ბახუტოვი — ქალისა და ბავშვების.
შერილა	5 49		7 21	3 69	ინგლისში	3 75	მატყლი თუშური ფუთი.	6 50	მ. თ ხ შ ა ბ ა თ ს: ლისიცივი — შინაგ. ბაბავეი — ნერვების.
რონი	6 57		8 44	4 31	ფოჩტა		მარაქამისა ფუთი	3 60	ს ლ თ შ ა ბ ა თ ს: მერმიშვილი — შინაგ. ავთმყოფ. და შურავლევი — კანის და ვენერიულის.
სამტრედია . .	7 51		9 66	4 93	ა) თფილისიდან: სამზღვარ გარეთ, მუთაისს, რუსეთს — ყოველ დღე კვირას გარდა. ზუგდ. ორშ. და ხუთშ. მსურ. — პარასკ. და ორშ. ძახეთს — სამშ. და შაბ. ბ) მუთაისიდან: თფილისისა და შოთისაკენ — ყოველ დღე კვირას გარდა. მსურგეთს — ორშ. და პარასკ. წიგნის გაგზავნა რუსეთში და სამზღვარ გარეთ: ლა წიგნის 3 დაბეჭდილის (სამი მისხალი) 7		აბრეშუმო ნუხური სტ. ქონი ფუთი	2 10	პ ა რ ა რ ა ს კ ე ვ ს ი ქ ნ ე ბ ი ა ნ : ლისიცივი, ბაბოვი, ბაბავეი და ბახუტოვი.
ახალ-სენაკი	8 43		10 71	5 47			შაქარი ბროტ. ფუთ	7 10	შ ა ბ ა თ ს: მერმიშვილი, რეიხი და შურავლევი.
ფოთი	9 50		12 24	6 26			შავა რგვალი გრგ.	5 60	მ. რ ბ ე ბ ტ ი — კბილის ექიმი და ბაბავეი მიიღებენ შინ, ღარიბებს მუქთად.
ფოთი	9 3						შეთი ქუნჯუთისა ფუთი.	13 50	
ახალ-სენაკი	10 14		1 53	78			თამბაქო საშუალო ფთ.	6 70	
სამტრედია . .	11 5		2 61	1 33					
რიონი	12 13		3 84	1 97					
შვირილა . . .	1 18	ლაპე.	5 3	2 56					
სურამი	5 12		1 10	7 34					
ხაშური	5 39		1 37	7 51					
ბორი	7 5		4 8	9 24					
მცხეთა	8 50		6 59	11 39					
თფილისი . . .	9 31		7 56	12 24					